

NVvA
Database meetgegevens en
beheersmaatregelen
-draagvlakstudie-

Hoofddorp, 15 april 2003
Projectnummer: 3331

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Aanpak onderzoek	3
2.1	Aanpak in vier varianten	3
2.2	Onderdelen van de studie	7
2.3	Analysekader: wat is draagvlak?	7
3	Resultaten gesprekken	9
3.1	Inleiding	9
3.2	Werkgevers	9
3.3	Arbodiensten	10
3.4	(Semi)-Overheid	11
3.5	Kennisinstituten	14
3.6	Werknemersorganisaties	15
3.7	Verzekeraars	15
4	Resultaten enquête	17
4.1	Steekproef	17
4.2	Behoeftte aan de database	18
4.3	Invulling van de database	20
4.4	Bijdrage aan de database	20
5	Conclusies	23
5.1	Veel sympathie...	23
5.2	...weinig steun	23
5.3	Samenvattend	24
6	Ronde tafel conferentie	27
6.1	Belangrijkste resultaten	27
6.2	Hoe nu verder?	28
	Bijlagen	31

1 Inleiding

Aanleiding

In Nederland worden veel gegevens verzameld over persoonsgebonden metingen en beheersmaatregelen op de werkvloer. Deze gegevens zijn op dit moment niet breed toegankelijk. Een brede beschikbaarheid van meetgegevens kan belangrijke voordelen bieden aan arbeidshygiënist en anderen die gebruik maken van gegevens over blootstelling aan gevaarlijke stoffen en beheersmaatregelen. De gegevens liggen nu veelal bij de (individuele) arbeidshygiënist en onderzoeksinstituten.

Eén mogelijkheid om gegevens breed toegankelijk te maken is het opzetten van een centrale database meetgegevens. Een dergelijke database biedt duidelijke voordelen: het geeft arbeidshygiënist een schat aan informatie die belangrijk kan bijdragen aan de kwaliteit van hun werk. Ook in termen van kosten en baten lijkt een centrale database meetgegevens aantrekkelijk. Immers door de beschikbaarheid van – vergelijkbare - meetgegevens kunnen in veel gevallen met een beperkter aantal aanvullende metingen risicoanalyses uitgevoerd worden. De verwachting is dan ook dat de opbrengsten van de database opwegen tegen de kosten ervan.

Tegen deze achtergrond heeft de Nederlandse Vereniging voor Arbeidshygiëne (NVvA) besloten een onderzoek te laten verrichten naar het draagvlak voor een database met meetgegevens en beheersmaatregelen. De studie is uitgevoerd door KPMG Bureau voor Economische Argumentatie (KPMG BEA). Op basis van de studie kan de NVvA bepalen of en op welke wijze zij doorgaat met het opzetten van een database met meetgegevens. Vanuit de NVvA is het onderzoek begeleid door een werkgroep bestaande uit Henri Heussen, John Peters en Fenneke Linker.

Over dit rapport

In dit rapport wordt een antwoord gegeven op de vraag in welke mate er draagvlak bestaat voor de opzet van een database beheersmaatregelen. Het rapport biedt geen uitgewerkte variant van de database, maar beschrijft aan de hand van een viertal varianten van de database in welke mate er draagvlak bestaat. Het rapport is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 beschrijft de aanpak van het onderzoek. Hoofdstuk 3 geeft de belangrijkste resultaten van de gesprekken en hoofdstuk 4 de uitkomsten van een enquête onder arbeidshygiënist. Hoofdstuk 5 presenteert de analyse van het draagvlak. In hoofdstuk 6 geven we de resultaten van de ronde tafel conferentie met stakeholders en schetsen de opties voor het vervolg.

2 Aanpak onderzoek

2.1 Aanpak in vier varianten

Om te toetsen in welke mate er draagvlak is voor een database met gegevens over blootstelling en beheersmaatregelen hebben we de relevante partijen vier varianten van de database voorgelegd. Hiermee hebben we zicht gekregen op de vraag of zij de database steunen en op de vraag op welke wijze de database er dan uit moet komen te zien. De varianten geven een steeds uitgebreidere versie van de database:

- in *variant 1* dient de database vooral als verzamelplaats voor beschikbare gegevens over blootstelling en beheersmaatregelen. In deze variant is ook ruimte voor onderzoeken en ander materiaal. Er worden geen specifieke eisen gesteld aan de meetgegevens. De database in variant 1 is eigenlijk een soort kenniscentrum waarin beschikbaar materiaal is verzameld;
- in *variant 2* worden niet alleen bestaande gegevens verzameld maar ook resultaten van metingen in bedrijven. De metingen moeten volgens een standaardverslaglegging worden gedaan zodat de resultaten goed vergelijkbaar zijn. Uiteraard wordt in deze variant een standaard verslaglegging gedaan van beheersmaatregelen;
- in variant 3 worden in aanvulling op variant 1 en 2 ook gegevens opgenomen over de kosten effectiviteit van beheersmaatregelen opgenomen;
- in variant 4 worden de gegevens verzameld aan de hand van een gestandaardiseerde meetmethode. De gegevens zijn daarmee direct vergelijkbaar. Ook worden in deze databank bedrijfsgegevens opgenomen.

Tabel 2.1 geeft vier mogelijk varianten weer. De nul-optie (geen database) vormt het vertrekpunt.

Tabel 2.1. Vier varianten van een database

<i>Varianten</i>	<i>Functies</i>	<i>Gebruikers</i>	<i>Dataleveranciers</i>	<i>Benodigde meetgegevens</i>	<i>Eisen aan meetgegevens</i>
1. Verzamelen	Gestandaardiseerd en digitaal archief	Werkgevers	Op vrijwillige basis door werkgevers, uitvoering vaak door arbodiensten	Zoveel mogelijk beschikbare gegevens	Geen
2. Vergelijken	<i>Plus</i> score van locaties t.o.v. sector en wettelijke eisen Overzicht van ‘normale’ beheersmaatregelen	<i>Plus</i> commissies VGW, werknemers	idem	Kerngegevens (zie bijlage), aangevuld met sectorclassificatie.	Standaard verslaglegging
3. Leren	<i>Plus</i> (kosten)effectiviteit beheersmaatregelen Stand der wetenschap beheersmaatregelen Haalbaarheid technische meetwaarden	<i>Plus</i> arbodiensten, laboratoria, beleidsmakers, arbeidsinspectie	idem	<i>Plus</i> uitwerking beheersmaatregelen (effect en kosten)	idem
4. Evalueren	<i>Plus</i> monitoren meetwaarden bedrijven Evalueren inspanningen van bedrijven	idem	Collectieve afspraak tot levering door werkgevers	<i>Plus</i> bedrijfsgegevens	Aanvullende eisen (bijv. gelijke meetmethode)

2.2 Onderdelen van de studie

Gesprekken met stakeholders

Op basis van de 4 varianten zijn gesprekken gevoerd met de belangrijkste partijen die een bijdrage aan de database zouden kunnen leveren. De 4 varianten zijn voorgelegd. Daarbij is geïnventariseerd welke variant op steun zou kunnen rekenen en welke bijdrage van de betreffende partij te verwachten is. We hebben met vertegenwoordigers van de volgende zes groepen partijen gesproken:

- werkgevers: VNO-NCW, MKB-Nederland, FME-CWM, KVGO, VNCI;
- arbodiensten: Arboned, Maetis, Dow Chemical, Arbodienst UMC St Radboud, BOA;
- overheid: Min SZW, Arbeidsinspectie, Min VROM, Gezondheidsraad, SER;
- kennisinstituten: UMC St Radboud, NCVB, IRAS, Arbouw, Brakel Atmos, Tauw;
- werknemers: FNV Bureau Beroepsziekten, CNV;
- verzekeraars: Verbond van Verzekeraars, Interpolis.

In bijlage A staat een overzicht van de gesprekspartners.

Enquête onder leden NVvA

In vervolg op de gesprekken is een enquête onder leden van de NVvA gehouden. Centrale vragen in de enquête waren welke eisen zij aan de database stellen en daarmee welke variant voor hun werk interessant zou zijn en welke bijdrage zij zouden kunnen en willen leveren aan de totstandkoming van de database. Het overzicht van de resultaten staat in bijlage B en C.

Ronde tafel met stakeholders

Op 14 maart 2003 is een ronde tafel conferentie georganiseerd voor stakeholders. Dit waren voor een belangrijk deel dezelfde partijen als tijdens de gesprekken, aangevuld met leden van de SER-subcommissie MAC-waarden. De bijeenkomst had twee doelen: 1) toetsen van bevindingen draagvlakstudie en vinden van openingen voor de geuite bezwaren en 2) peilen van animo voor het opzetten van een demo-database.

2.3 Analyse kader: wat is draagvlak?

Bij de analyse is nadere uitwerking gehanteerd van de term draagvlak. Er is een onderscheid gemaakt tussen sympathie en steun. Sympathie houdt in dat partijen meerwaarde toekennen aan een database.

Steun betekent dat partijen daarnaast ook een bijdrage willen leveren aan het opzetten en onderhouden van de database. In onze benadering zijn we er vanuit gegaan dat sympathie niet voldoende is voor de opzet van de database. Partijen moeten daadwerkelijk bereid zijn de database te steunen.

Daarbij is het relevant onderscheid te maken tussen de initiële en de structurele inspanningen en kosten. De verwachting is dat de initiële inspanningen en kosten niet het belangrijkste probleem vormen omdat ze eenmalig zijn en naar verwachting niet erg hoog. De nadruk is daarom met name gelegd op de vraag of de database voor de gebruiker inhoudelijk daadwerkelijk een meerwaarde heeft en of bereidheid bestaat om structureel bij te dragen aan de database. Ook is het van belang om na te gaan of er bezwaren bestaan tegen de onderdelen van de database.

Bij de analyse van de stakeholders hebben we extra gewicht toegekend aan de werkgevers en de arbodiensten. De meetgegevens zijn primair het eigendom van de werkgevers. Die zullen dus toestemming moeten geven voor het opnemen daarvan in de database. De metingen worden veelal uitgevoerd door arbeidshygiënistena werkzaam bij een interne of externe arbodienst. In de praktijk zullen de zij de data aan moeten leveren voor opname in de database.

Samenvattend zijn we ervan uitgegaan dat er sprake is van draagvlak als de database daadwerkelijk voorziet in een behoefte, partijen bereid en in staat zijn een bijdrage te leveren en als partijen geen bezwaren tegen de database hebben.

3 Resultaten gesprekken

3.1 Inleiding

Om zicht te krijgen op het draagvlak voor de database zijn gesprekken gevoerd met de belangrijkste partijen die belang kunnen hebben bij de database en die een bijdrage kunnen leveren aan de totstandkoming en het onderhoud van de database. In dit hoofdstuk staan, gerangschikt naar de verschillende groepen, de belangrijkste bevindingen uit deze gesprekken.

3.2 Werkgevers

Werkgevers spelen een centrale rol bij het opzetten en met name het vullen van een database. Om goed zicht te krijgen op het draagvlak bij de werkgevers hebben we gesproken met de brancheorganisaties. In de analyse maken we onderscheid tussen grote en kleine werkgevers.

De brancheverenigingen zien de voordelen van de database. Een database kan individuele werkgevers antwoord geven op de vraag of zij goed zitten als het gaat om blootstelling. Daarnaast kan informatie over standaardsituaties nuttig en kostenbesparend zijn bij het (laten) opstellen van een RI&E. Werkgeversorganisaties zien nog een voordeel: de database is een manier om resultaten van specifieke projecten, zoals bijvoorbeeld de onderzoeken naar lasrook en lakken breder te verspreiden.

Het voordeel van de database geldt met name voor kleinere werkgevers. Die meten over het algemeen weinig. Grote werkgevers doen vaak zelf al veel metingen en hebben daar vaak voldoende aan. Ook beschikken zij vaker over een interne database met de voor hun activiteit relevante stoffen. Daardoor hebben zij minder behoefte aan externe info. Wel zijn zij in het kader van ketenverantwoordelijkheid in toenemende mate geïnteresseerd in de blootstelling bij hun klanten.

De werkgeversorganisaties zien het ontwikkelen van een database niet als urgent en verwachten niet dat werkgevers bereid zijn om het idee actief te steunen. Ze zien daarbij een aantal nadelen. Allereerst vrezen werkgevers dat de database als controle instrument gebruikt gaat worden. Ook wanneer de anonimiteit van bedrijven gegarandeerd is kunnen gegevens uit de database aanleiding geven tot nader onderzoek of controle. Bijvoorbeeld dat de arbeidsinspectie de gegevens in de databank gebruikt voor inspecties. Ten tweede geldt dat de kwaliteit en representativiteit van de database tot dit moment nog onvoldoende aangetoond is. De database zal zich op dit punt eerst moeten bewijzen. Ten derde vrezen zij dat concurrenten meekijken en op basis van de meetwaarden van bepaalde stoffen, of zelfs het feit dat zij van bepaalde stoffen meetwaarden hebben, concurrentiegevoelige informatie kunnen krijgen. Dit speelt met name in sectoren waar slechts enkele grote bedrijven actief zijn en waar insiders op basis van de sector omschrijving van de stof kunnen zien om welk bedrijf het gaat.

Conclusie werkgevers

Werkgevers, met name kleine bedrijven hebben voordeel van de database. Zij kunnen er informatie uithalen voor het opstellen van de RI&E en daarmee kosten besparen. Grote werkgevers hebben meestal voor de stoffen waar zij veel mee werken al de relevante meetgegevens. Zij doen meer metingen. Maar werkgevers zien ook nadelen. Deze liggen met name op het ongewenst gebruik van de gegevens door derden, zoals concurrenten en de arbeidsinspectie. In de afweging betekent dit dat werkgevers niet bereid zijn om actief en structureel bij te dragen aan de database

3.3 Arbodiensten

Arbodiensten zullen in de praktijk de belangrijkste gebruiker zijn van de database. Bovendien voeren arbodiensten de meeste metingen uit. Zij zijn daarom de aangewezen partij om een database te voeden. In het onderzoek hebben we met arbeidshygiënistinnen binnen arbodiensten gesproken. In de analyse maken we onderscheid tussen interne en externe arbodiensten en de branchevereniging.

Voor externe arbodiensten geldt dat goede informatie over blootstellingsgegevens het mogelijk maakt om adviezen richting werkgevers beter te onderbouwen. De beschikbaarheid van standaardmeetinformatie is nuttig voor het opstellen van RI&E's. Meer in het algemeen draagt een database met meetgegevens bij aan de professionalisering van hun beroepspraktijk. Voor de afzonderlijke arbodiensten geldt opmerkelijk genoeg dat zij zelf niet een interne centrale database hebben.

Voor interne arbodiensten geldt dat zij over het algemeen meer informatie hebben over de stoffen in hun bedrijf. Een database voegt daar niet zoveel aan toe. Ze hebben daarom minder behoefte aan een database en daarom ook minder redenen om data aan te leveren.

Ondanks het gezamenlijke belang dat arbodiensten hebben bij de opzet van een database kan voor een individuele arbodienst de afweging van kosten en baten negatief uitvallen. Dit ontstaat om een aantal redenen. Ten eerste zijn er grote verschillen in hoeveelheden meetgegevens die beschikbaar zijn. Arbodiensten die relatief veel meten zijn huiverig om hun gegevens beschikbaar te stellen aan arbodiensten die (mogelijk) veel minder gegevens inbrengen. Ook kan het betekenen dat sommige arbodiensten meer kosten moeten gaan maken door de deelname aan de database. De kosten en baten zullen per arbodienst daarom uiteenlopen. Ten tweede is de concurrentie in veel segmenten op de markt voor arbodienstverlening fel. Prijs is daarbij een heel belangrijk criterium. Als de deelname aan de database leidt tot een hogere kostprijs zal dat een belemmering vormen voor een groep arbodiensten om mee te doen. Ten slotte speelt momenteel dat veel aandacht uitgaat naar de extra dienstverlening die arbodiensten moeten gaan leveren bij de uitvoering van de Wet verbetering poortwachter en de reïntegratie van zieke werknemers.

Ook hebben we gesproken met de branchevereniging van arbodiensten BOA. BOA houdt zich niet met het onderwerp bezig.

Conclusie arbodiensten

Externe arbodiensten lijken veel baat te hebben bij een database. Zij kunnen de meetgegevens goed gebruiken bij het opstellen van de RI&E. Door terughoudendheid om gegevens beschikbaar te stellen en de angst dat anderen wel profiteren maar niet bijdragen, de onderlinge scherpe (prijs) concurrentie en de aandacht voor andere aspecten van de dienstverlening zoals de Wet verbetering poortwachter is het op dit moment echter niet aannemelijk dat zij tot een gezamenlijke gegevensuitwisseling voor de database komen. De interne arbodiensten tot slot verzamelen zelf de nodige meetgegevens en hebben veel minder behoefte aan een externe databank. De BOA ziet op dit gebied geen rol voor zichzelf weggelegd.

3.4 (Semi)-Overheid

Binnen de overheid hebben we met twee typen partijen gesproken. Enerzijds zijn dit de beleidsmakers binnen SZW en VROM en anderzijds de instellingen met specifieke uitvoeringstaken, zoals de arbeidsinspectie, SER-subcommissie MAC-waarden en Gezondheidsraad.

Beleidsmakers

Algemeen geldt dat in het Nederlandse beleid ten aanzien van gevaarlijke stoffen en arbeidsomstandighedenbeleid de rol van de overheid is beperkt tot beleidsvorming en controle. De verantwoordelijkheid hiervoor is neergelegd bij de bedrijven. De overheid meet zelf niet en houdt geen meetgegevens bij.

Het beleid van het Ministerie van SZW richt zich op het aanreiken van de kaders van het arbeidsomstandighedenbeleid. Een database kan input geven voor de beleidsvorming, omdat het zicht kan geven op probleemgebieden of –sectoren. Voor het opzetten van een database kan eventueel aangesloten worden op het programma ter versterking van kennisinfrastructuur op arbo-gebied.

De Ministeries SZW en VROM hebben daarnaast een traject Strategie Omgaan Met Stoffen (SOMS) opgestart. Met SOMS willen zij zorgdragen voor een zodanige veiligheid in het gebruik van stoffen in producten, dat mens en milieu verwaarloosbare gevaren en risico's lopen. Naast arbeidsomstandigheden richt SOMS zich dus tevens op milieu-, en consumentenbeleid. Op basis van criteria en beslisregels worden stoffen (op basis van intrinsieke kenmerken en dus niet het niveau van blootstelling) ingedeeld in categorieën. Daarnaast liggen de accenten met name op nieuwe stoffen en mogelijkheden voor substitutie.

Wel biedt de database mogelijk nuttige informatie, waarbij de betrouwbaarheid het belangrijkste criterium is.

Uitvoeringsinstellingen

Voor de arbeidsinspectie kan een database gevaarlijke stoffen van belang zijn om situaties in bedrijven te kunnen beoordelen. Als de arbeidsinspectie vaststelt dat er geen RI&E is zou zij met behulp van de database kunnen beoordelen wat de ernst van de situatie is. Hiervoor heeft zij gegevens nodig over normale beheersmaatregelen. Dit betekent niet dat de arbeidsinspectie structureel bedrijfssituaties wil gaan beoordelen maar in voorkomende gevallen kan het nuttig zijn om de ernst van situaties bij bedrijven zonder RI&E in te schatten.

Bij vaststelling van MAC-waarden bepaalt de Gezondheidsraad het maximale gezondheidsrisico en stelt op basis hiervan een norm vast voor de maximale blootstelling. Vervolgens kunnen de bedrijven aangeven of de norm haalbaar is. De sectoren krijgen voor dit doel de voorgestelde waarde opgestuurd en kunnen reageren. In principe zou een database hier een rol kunnen spelen omdat daarmee meetgegevens beschikbaar komen. Om twee redenen is er in het proces van het vaststellen van de MAC-waarden niet zoveel behoefte aan. Ten eerste voldoet het huidige systeem, waarbij overleg bestaat tussen de sociale partners. Die kunnen 'piepen' als een MAC-waarde niet haalbaar is (piepsysteem). Een database kan eventueel nuttig zijn om de haalbaarheid van MAC-waarden te toetsen maar kan, in de visie van de SER, niet in de plaats komen van het piepsysteem. Ten tweede geldt dat MAC-waarden relatief vaak worden vastgesteld voor nieuwe stoffen waar nog geen metingen voor zijn verricht en waarover de database nog geen informatie kan leveren.

Ter vergelijking: De Duitse situatie

In Duitsland hebben de BG's (Berufsgenossenschaften) een wettelijke rol bij het vaststellen van oorzaken voor arbeidsongeschiktheid en preventiemogelijkheden. Hiervoor hebben zij een eigen inspectie die metingen verricht. BIA (Berufsgenossenschaften Institut Arbeitssicherheit) ondersteunt BG's en onderhoudt een MEGA-database met meetgegevens van de BG's over blootstelling aan gevaarlijke stoffen. De BG's verstrekken gegevens op basis van een vrijwillig contract. Wel zijn er incentives voor dataleveranciers:

- BIA verschaft meetrapporten;
- BIA verschaft data-informatie;
- BIA verschaft een digitaal format voor aanleveren data;
- BIA doet onderzoek in laboratoria;
- BIA verschaft meetondersteuning.

De data blijven eigendom van dataleveranciers. BIA en BG's zijn dan ook de enige gebruikers.

In Duitsland wordt ten opzichte van Nederland vaker gemeten omdat de metingen vaker nodig zijn voor besluitvorming. Per sector is één partij verantwoordelijk voor de metingen die hierdoor dus een semi-publiek karakter heeft. In Duitsland is er dus sprake van collectieve verantwoordelijkheid, waardoor alle bedrijven meedoen aan de inzameling van meetgegevens.

Ten opzichte van de Nederlandse situatie zijn er twee verschillen:

- er is meer noodzaak om te meten omdat meetgegevens een belangrijke rol spelen bij het bepalen van de oorzaak van arbeidsongeschiktheid;
- er is een partij die boven de partijen staat die verantwoordelijk is voor de metingen, de technische voorschriften. Alle bedrijven doen daarom mee en het gevaar van free riders is nagenoeg afwezig.

Conclusie overheid

De houding van de overheid wordt in belangrijke mate bepaald door de beperkte verantwoordelijkheid die zij speelt op het gebied van arbeidsomstandigheden in Nederland. Arbeidsomstandigheden zijn primair de verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers en bedrijven en instellingen zelf. Dit betekent niet dat men geen voordeel ziet van de database: alle onderdelen die we hebben gesproken zien wel mogelijkheden om de database te gebruiken. Het ontbreekt in de Nederlandse situatie aan één partij die boven de partijen staat en de collectieve verantwoordelijkheid neemt voor de inzameling van data. De vergelijking met Duitsland illustreert dit goed.

3.5 Kennisinstituten

Kennisinstituten kunnen een bijdrage leveren aan de database waar het gaat om het aanreiken en helpen toepassen van meetstandaarden. Ook kunnen zij een rol spelen in het opzetten van de database en het beheren van de gegevens. In het onderzoek hebben we een onderscheid gemaakt naar commerciële en niet-commerciële kennisinstituten

Niet-commerciële kennisinstituten zien veel meerwaarde in de database. Voor hen is een verzameling van meetgegevens van essentieel belang voor de kwaliteit van het werk van arbeidshygiënist en de wetenschap. Zij stellen wel hoge eisen aan de vergelijkbaarheid en verifieerbaarheid van de gegevens. In het kader van de onderzoeken hebben de kennisinstituten veel data verzameld. Deze zouden in de database kunnen worden ingebracht.

Voor commerciële kennisinstituten geldt dat zij bij hun inzet voor een database een afweging maken tussen kosten en baten ervan. Dit hoeft niet te betekenen dat zij een financiële bijdrage verlangen voor hun diensten, het kan ook gaan om naamsbekendheid.

Kennisinstituten stellen hoge eisen aan vergelijkbaarheid en verifieerbaarheid. Eigenlijk wordt de database daarom voor hen pas echt interessant als de gegevens goed en eenduidig vergelijkbaar zijn. Variant 2 en 1 zijn in hun ogen dan ook onvoldoende.

Conclusie kennisinstituten

Kennisinstituten zien zeker het belang van een database. Zij hebben hoge verwachtingen van de database en stellen hoge eisen aan de gegevens. In het kader van onderzoeken hebben de kennisinstituten gegevens verzameld. Deze kunnen zij, al dan niet tegen een vergoeding, beschikbaar stellen voor de database.

3.6 Werknemersorganisaties

Werknemers zien zichzelf niet als een actieve partij in het tot standkomen van een database. Dit betekent niet dat zij geen voordelen zien aan de database. Met name zicht op de meetgegevens van individuele bedrijven zien zij als een interessant voordeel van de database. Deze gegevens kunnen dan gebruikt worden om de omstandigheden bij een specifiek bedrijf bespreekbaar te maken. Anonimiteit is in deze visie daarom eigenlijk niet wenselijk. De database zou in de ogen van de werknemersorganisaties meer in het algemeen het bewustzijn ten aanzien van arbeidsomstandigheden en gevaarlijke stoffen moeten vergroten.

Voor werknemers wordt de database eigenlijk pas interessant als gekozen wordt voor variant 2 of 3. Indien de gegevens ook toegankelijk en interpreteerbaar moeten zijn voor ondernemingsraden en personeelsvertegenwoordigers dan zou eigenlijk gekozen moeten worden voor variant 4, waarin meetgegevens makkelijk te vergelijken zijn.

Conclusie werknemerorganisaties

Werknemersorganisaties zien de database als een instrument om informatie over meetgegevens per bedrijf inzichtelijk te krijgen. Zij zien voor zichzelf geen belangrijke bijdrage weggelegd bij het totstandkomen en onderhouden van de database.

3.7 Verzekeraars

Verzekeraars zijn een mogelijke partij voor het opzetten van de database. Informatie over blootstellingsgegevens zou informatie kunnen geven over de risico's op arbeidsongeschiktheid. In deze gedachtegang kunnen we een vergelijking maken met de databank voor beroepsziekten waarvan momenteel een pilot loopt. In de databank beroepsziekten kunnen verzekeraars op basis van bedrijfstakken en beroepen snel zicht krijgen op mogelijke beroepsziekten en de kans daarop. Dit is van belang voor het vaststellen van de premies bij aansprakelijkheid. De vraag is of een databank meetgegevens een vergelijkbare rol kan spelen. Dit is niet het geval. Om twee redenen:

- een databank meetgegevens is tamelijk complex, zeker in vergelijking met de databank beroepsziekten. Het gaat om vele stoffen en de interpretatie moet door specialisten gebeuren en is in ieder geval niet in korte tijd eenduidig vast te stellen;
- een tweede reden is dat de databank geen gezondheidsrisico's vastlegt. Blootstellingsgegevens geven nuttige maar niet voldoende informatie voor het vaststellen van gezondheidsrisico's.

Conclusie verzekeraars

Analoog aan de databank beroepsziekten lijken verzekeraars een partij in de database. Immers ook blootstelling aan gevaarlijk stoffen lijkt van belang voor het bepalen van risico's. Door de complexiteit van de databank en door het gegeven dat verzekeraars met name geïnteresseerd zijn in risico's en niet in blootstelling schiet de databank voor verzekeraars zijn doel voorbij.

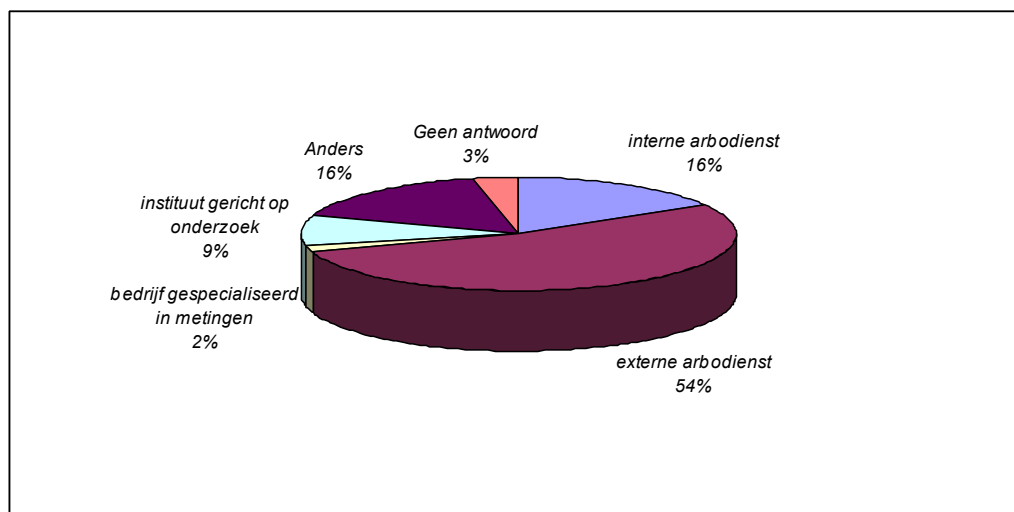
4 Resultaten enquête

In dit hoofdstuk bespreken we de resultaten van de enquête onder arbeidshygiënist. In de bijlagen B en C is een uitgebreid overzicht van de enquête resultaten opgenomen.

4.1 Steekproef

De enquête is gehouden onder de leden van de NVvA. In totaal zijn 600 leden aangeschreven of hebben zij de mogelijkheid gekregen om via internet te reageren. In totaal hebben 150 leden de enquête ingevuld. Op basis van deze 150 enquêtes is de analyse gemaakt. Er is geen non-respons onderzoek uitgevoerd.

Figuur 4.1. Samenstelling steekproef

Bron: NVvA/KPMG BEA

In de enquête bestond de mogelijkheid om meerdere deskundigheden aan te geven. Tabel 4.1. geeft een beeld van de 8 meest genoemde deskundigheden van de respondenten. In de bijlage staan alle antwoorden.

Tabel 4.1. Belangrijkste deskundigheden in de steekproef

Deskundigheid	Aantal malen genoemd
Chemische factoren	103
Toxische stoffen algemeen	97
Beoordelen van blootstelling	94
Stofblootstelling	91
Geluid	84
Klimaat/klimaatbeheersing	70
Beheersmaatregelen	62
Oplosmiddelen	56
<i>Bron: NVvA/KPMG BEA</i>	

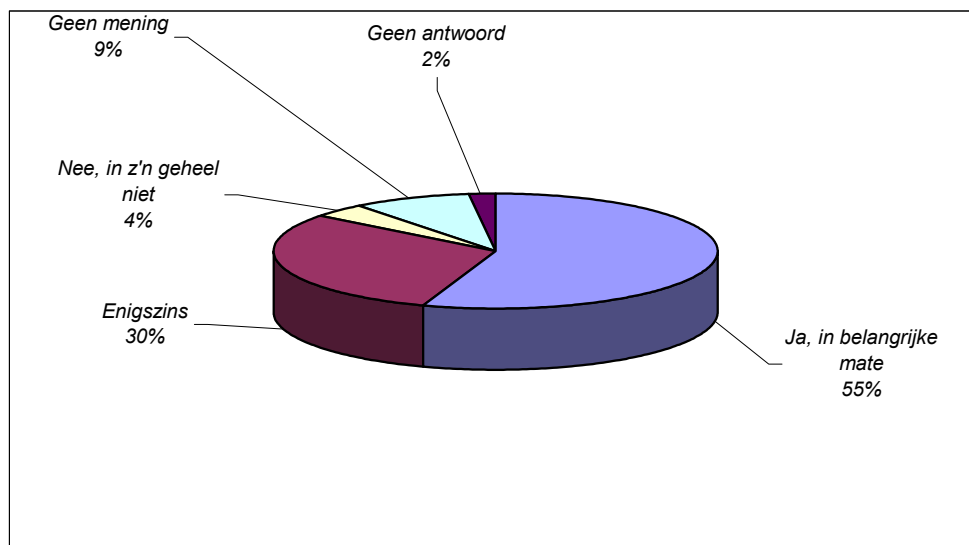
De respondenten zijn gemiddeld in 4 sectoren actief. De belangrijkste zijn de metaalindustrie, de chemische en petrochemische industrie, de gezondheids- en welzijnszorg en de bouwnijverheid.

Het aantal metingen op jaarbasis varieert van nul tot enkele honderden. Gemiddeld ligt het rond de 30-40 metingen per arbeidshygiënist per jaar. De variatie is echter groot.

4.2 Behoefte aan de database

Meer dan de helft van de respondenten (55 procent) is van mening dat een database in belangrijke mate bijdraagt aan de kwaliteit van het werk. 30 procent denkt dat een database ‘enigszins’ bijdraagt.

Figuur 4.2. Behoefte aan de database

Bron: NVvA/KPMG BEA

De interne arbodiensten kennen minder nut toe een database dan de externe arbodiensten en de kennisinstituten. Van interne arbodiensten antwoordt 25% met 'ja'. De externe arbodiensten antwoorden in 60% van de gevallen met 'ja'. De onderzoeksinstituten zien met 69% 'ja' het meeste nut.

De respondenten kennen drie belangrijke functies toe aan de database:

- berekende schatting voor RI&E (78% van respondenten);
- advies over beheersmaatregelen (71%);
- op de hoogte blijven als professional (68%).

Conclusie behoefte aan de database

Zo'n 85% procent van de respondenten is positief over de database in relatie tot de kwaliteit van het werk. Met name de externe arbodiensten en de kennisinstituten zien het belang.

4.3 Invulling van de database

Informatie in de database

In de enquête is gevraagd welke gegevens daarvoor in de database opgeslagen zouden moeten worden. Tabel 4.2 geeft een overzicht van de informatie en mate waarin de respondenten deze functies noodzakelijk achten. Ook hier zijn meerdere antwoorden mogelijk. Uit de tabel blijkt dat de respondenten zware eisen stellen aan de database. Het zwaartepunt ligt bij een database die gestandaardiseerde gegevens bevat. Voor een aantal behoren zelfs de kosten van beheersmaatregelen tot de ‘noodzakelijke’ bagage van een databank.

Tabel 4.2. Welke soort gegevens zouden in de database opgenomen moeten worden?

	Noodzakelijk	%
Standaard digitale tool om gegevens op te slaan	99	65%
Op dit moment beschikbaar materiaal over meetgegevens en beheersmaatregelen	131	86%
Meetgegevens op basis van gestandaardiseerde meetprocedures	131	86%
Effecten van beheersmaatregelen	121	80%
Kosten van beheersmaatregelen	67	44%

Bron: NVvA/KPMG BEA

Kijken we naar de informatiebehoeften van arbodiensten en kennisinstituten dan zien we nuanceverschillen. Arbodiensten willen vooral informatie over beheersmaatregelen en de kosten daarvan. Kenniscentra hechten veel meer aan gestandaardiseerde meetprocedures.

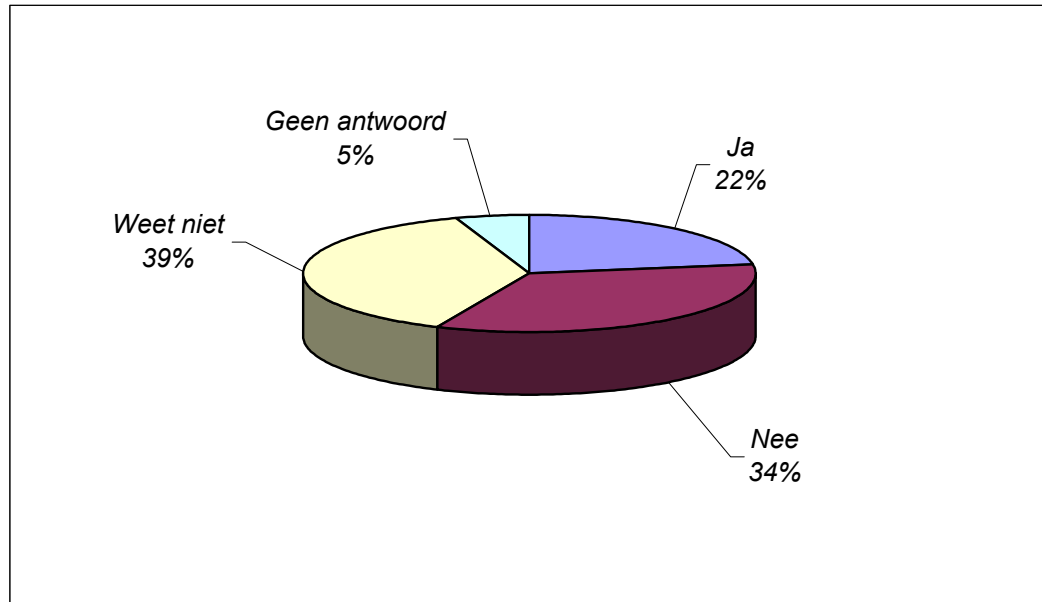
Conclusie ten aanzien van gegevens in de database

De respondenten stellen hoge eisen aan de database. Alleen een digitale plek om gegevens op te slaan is niet voldoende. De databank zou ook gestandaardiseerde meetgegevens moeten bevatten. Een derde van de respondenten vindt het eveneens noodzakelijk om de kosten van beheersmaatregelen op te nemen.

4.4 Bijdrage aan de database

In de enquête is gevraagd naar de bijdrage die respondenten willen leveren aan de database. Een derde (34 procent) zegt geen actieve rol te willen spelen, 38 procent weet het niet en slechts één op de vijf respondenten zegt een actieve bijdrage te willen spelen.

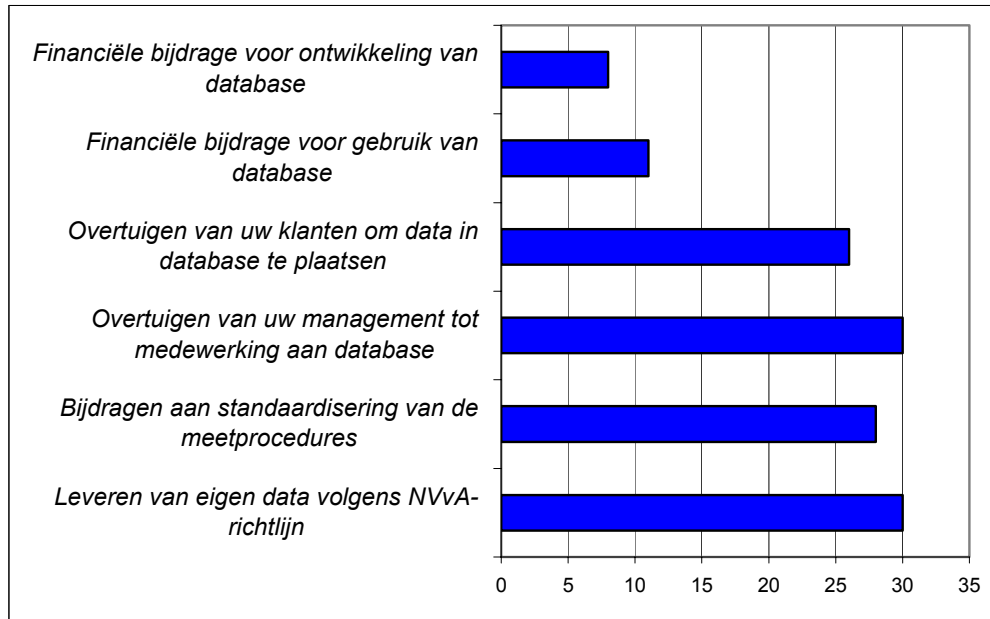
Figuur 4.3. 'Zou u een actieve rol willen spelen bij het vormgeven van de database'

Bron: NVvA/KPMG BEA

De bijdrage die de organisatie wil leveren aan de database laat een duidelijk beeld zien. De meerderheid van de arbeidshygiënisten geeft aan een bijdrage te willen leveren aan de inhoudelijke kwaliteit van de meetgegevens en bij te dragen aan het overtuigen van twee belangrijke stakeholders (eigen management en de klant). Er is een lage bereidheid om een financiële bijdrage te leveren.

Figuur 4.4 Bijdrage aan de database (meerdere antwoorden mogelijk), aantal personen

Bron: NVvA/KPMG BEA

Conclusie ten aanzien van actieve rol

Ruim de helft zegt geen actieve rol te willen spelen bij het opzetten en invullen van de database, 38 procent weet het nog niet en slechts een vijfde wil bijdragen. Dit betekent dat arbeidshygiënist zelf slechts een beperkte rol kunnen of willen spelen bij het vormgeven van de database. Kijken we naar het soort bijdrage dan zien we dat veel mensen bereid zijn gegevens volgens de NVvA-richtlijn te leveren maar dat weinig personen bereid zijn een financiële bijdrage te leveren aan zowel ontwikkeling als gebruik van de database.

5 Conclusies

De hoofdvraag in dit onderzoek luidt ‘is er draagvlak voor een database met blootstellingsgegevens en informatie over beheersmaatregelen’.

5.1 Veel sympathie...

Uit de gesprekken komt naar voren dat er veel sympathie is voor de database. Een database heeft voordelen bij het opstellen van de RI&E's, het vergroten van de kwaliteit van arboadviezen en het stellen van prioriteiten in de beleidsvorming. De meeste partijen hebben voorkeur voor variant 2 tot 3. Ook de individuele arbeidshygiënist geven daaraan de voorkeur. Dit betekent dat de database kwalitatief hoogwaardig moet zijn. Alleen een plek waar data kunnen worden verzameld sluit niet aan bij hun behoeften.

Voor de werkgevers gaat variant 2 of 3 te ver. Die hebben een voorkeur voor variant 0 of 1. Een database met meer, en uniform gemeten gegevens, stuit op bezwaren. Het kan concurrentiegevoelige informatie bevatten en werknemers en arbeidsinspectie kunnen misbruik maken van de gegevens. De werkgevers zijn daarbij nog niet overtuigd van de kwaliteit van de database, met name de vergelijkbaarheid en representativiteit van de gegevens in een zorgpunt. Ook is in hun ogen een database niet urgent, omdat ook andere methoden beschikbaar zijn om de RI&E's te maken.

5.2 ...weinig steun

Sympathie alleen is niet genoeg. Het gaat om de steun oftewel de actieve bijdrage die partijen willen leveren aan het opzetten en onderhouden de database. In de draagvlakstudie is deze steun niet gegeven. In het algemeen zijn er drie oorzaken aan te wijzen waarom er onvoldoende steun is voor het opzetten van een database.

Context van het meten in Nederland

Het arbobeleid in Nederland wordt voor een belangrijk deel aan de markt overgelaten. De overheid stelt daarbij de kaders. Met betrekking tot de blootstelling op de werkplek, moeten bedrijven voldoen aan de eisen voor de RI&E en de maximale toegestane blootstelling volgens de MAC-waarden. De bedrijven mogen zelf invullen hoe ze dit doen.

Iedere stakeholder kent daarnaast zijn eigen functionaliteiten toe aan de database. In Duitsland zijn data nodig voor het vaststellen van de relatie tussen arbeidsongeschiktheid en risico's op de werkplek. De WAO in Nederland kent niet zo'n relatie. Dit betekent dat er geen eenduidige reden is voor het meten van blootstelling en opslaan van de meetgegevens.

Geen urgente vraag naar meetgegevens

De discussie over ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid wordt meer gedomineerd door andere zaken dan blootstelling aan gevaarlijke stoffen. Burn out, werkdruk, RSI en ziekteverzuim preventie en de invoering van de Wet verbetering poortwachter zijn belangrijkere onderwerpen voor de partijen. Dit komt mede doordat in de oorzaken van arbeidsongeschiktheid blootstelling aan gevaarlijke stoffen niet als oorzaak nummer 1 lijkt te gelden.

Free rider probleem in deelname

Er bestaat een zekere angst bij partijen om gegevens in te brengen als het niet zeker is dat anderen dat ook doen. De situatie bij arbodiensten illustreert dit goed: iedere arbodienst is bang dat hij gegevens inbrengt en concurrenten die gebruiken zonder zelf bij te dragen. Er is dan sprake van ‘free riders’. Het gevolg hiervan is dat ook die partijen die wel degelijk belang hebben bij de database de kat uit de boom kijken. Er bestaat in Nederland niet een partij die als ‘hoeder van het algemeen belang’ wil en kan fungeren op het gebied van het verzamelen van meetgegevens. De overheid ziet arbeidsomstandigheden primair als verantwoordelijkheid van sociale partners en de branchevereniging van arbodiensten wil die rol niet spelen.

Dit betekent dat bijvoorbeeld de individuele arbeidshygiënist een initiatief zullen moeten nemen. Die geven aan zich in te willen zetten om draagvlak te creëren, bijvoorbeeld door het overtuigen van hun eigen arbodienst en de werkgevers.

De ruimte bij partijen om te investeren in een database hangt samen met de wijze waarop de markt voor arbodiensten op dit moment functioneert. Segmenten van deze markt worden momenteel gedomineerd door felle concurrentie op prijs, behoeften aan inzicht in prestaties en ontevredenheid over geleverde prestaties. In deze context is een extra activiteit zoals het opzetten van een database voor een deel van de arbodiensten weinig kansrijk.

5.3 Samenvattend

Kortom, op basis van de gesprekken met de stakeholders komen we tot de conclusie dat de belangrijkste belanghebbende, werkgevers, overheid en arbodiensten, kennisinstituten en verzekeraars op zich zelf sympathiek staan ten opzichte van de database, maar dat zij de urgentie van een database niet zien, afwachtend zijn en in sommige gevallen vrezen voor concurrentievervalsing en oneigelijk gebruik van gegevens. Bovendien ligt er een kloof tussen de wensen van de leden van de NVvA en de ideeën van belanghebbenden. Het voorstel voor een uitgebreide database die uit de enquête naar voren komt gaat met name de werkgevers te ver. Op dit moment is er daarom onvoldoende draagvlak voor het opzetten en onderhouden van een database.

Enkele belangrijke randvoorwaarden zullen daarvoor eerst ingevuld moeten worden:

- *aantonen van de urgentie*. Dit kan door het nader kwantificeren van het financiële voordeel en het aantonen van de relatie tussen blootstelling en arbeidsrisico's;
- *waarborgen van de kwaliteit en representativiteit van de data*. De kracht van een database ligt in de vergelijkbaarheid en de zeggingskracht van de gegevens. In de Nederlandse context is dit op voorhand niet geborgd;
- *waarborgen anonimiteit*. De gegevens moeten niet herleidbaar zijn tot het individuele bedrijf. Daarnaast moeten kwaliteitseisen gesteld worden aan de gebruiker.
- *vergroten van het belang van deelname*. Er moet een beloningsstructuur komen die leidt tot een eerlijke verdeling van kosten en baten. Daarnaast moet de database directe resultaten opleveren. Bijvoorbeeld: antwoord op de vraag welke beheersmaatregelen minimaal nodig zijn om een zeker blootstellingsniveau te bereiken.

6 Ronde tafel conferentie

6.1 Belangrijkste resultaten

Op 14 maart 2003 heeft de NVvA in samenwerking met KPMG een ronde tafel georganiseerd. De conclusies uit deze draagvlakstudie vormden daarvoor het vertrekpunt. Voor deze ronde tafel zijn de interviewpartners uitgenodigd aangevuld met de leden van de SER-subcommissie MAC waarden. De doelstelling van deze vergadering was tweeledig:

- voorleggen van conclusies uit de draagvlakstudie en bespreken van ‘openingen’ voor de belangrijkste bezwaren;
- peilen van de animo voor het opzetten van een demo-database. Deze demo zou dan een database zijn die gevuld zou worden voor 4 à 5 stoffen.

Toetsen conclusies draagvlakstudie

Deze bijeenkomst heeft ten aanzien van de conclusies van de draagvlakstudie het volgende opgeleverd:

- het nut van goed ontsloten data is door de stakeholders bevestigd. Het kan een bijdrage leveren aan de verbetering van het arbobeleid van bedrijven en kan voor kleine bedrijven kostenbesparend zijn als met de database inzicht wordt verkregen in de minimaal noodzakelijke beheersmaatregelen;
- de bezwaren m.n vanuit de werkgevers zijn ook bevestigd. De belangrijkste zijn de concurrentiegevoeligheid, de onzekere kwaliteit en representativiteit van de data, en het mogelijke oneigenlijk of ongewenste gebruik van de data door bijvoorbeeld werknemers of de arbeidsinspectie;

De belangrijkste bezwaren ten aanzien van de database zijn met de ronde tafel niet weggenomen.

Peilen animo demo-database

Door de NVvA is het voorstel gedaan voor het opzetten van een demo-database. De ronde tafel conferentie heeft het volgende opgeleverd:

- geen van de stakeholders heeft in de bijeenkomst aangegeven het initiatief te willen nemen voor het opzetten van de (demo)-database. De overheid laat het primaat bij de markt liggen. De werkgeversorganisaties willen niet het initiatief nemen, gezien de inschatting van hun achterban;
- bij verdere stappen zal aansluiting moeten worden gezocht bij vergelijkbare initiatieven, met name dat van CEFIC

In de bijeenkomst is nog geen draagvlak verkregen voor het opzetten van een demo-database.

6.2 Hoe nu verder?

De vraag ligt nu voor ‘wat nu?’ Op basis van het onderzoek komen we tot de volgende mogelijke vervolgstappen.

1. Voorlopig afzien van de database, wel invoeren richtlijn

De eerste mogelijkheid is om voorlopig af te zien van de database. Dit sluit aan bij de conclusie in dit rapport dat er (te) weinig steun is voor de opzet van een database. Dit zou gecombineerd kunnen worden met het actief invoeren van de richtlijn ‘meetgegevens’ en het creëren van draagvlak, zodat op termijn gegevens die volgens de richtlijn zijn verzameld eenvoudig in een database geplaatst kunnen worden.

2. Beginnen met bestaand materiaal en door de jaren heen vertrouwen verwerven

Binnen de NVvA en ook bij vele gesprekspartners bestaat, zoals we hebben betoogd, zeker sympathie ten opzichte van de database. Men ziet allemaal de voordelen van een centrale plek waar gegevens over blootstellingen zijn verzameld. De NVvA zou hier op kunnen inspelen door bestaande kennis op het gebied van blootstelling en beheersmaatregelen op één plek te bundelen en systematisch beschikbaar te stellen. Deze plek, eerder aan te duiden als kenniscentrum dan als database, kan op langere termijn gaan fungeren als databank waarin meetgegevens kunnen worden opgeslagen. In eerste instantie zal daar echter geen sprake van zijn.

3. Voorbereiden (demo)-database

In de ronde tafel conferentie is nog geen draagvlak verkregen voor het opstarten van een demo-database. Een volgende stap zou zijn om de samenwerking of aansluiting met andere initiatieven (bijv. CEFIC) op te zoeken en de voordelen van een database zichtbaar te maken. Dit zou kunnen worden gecombineerd met het scherper definiëren van de doelstellingen en functionaliteiten van een (demo)-database.

4. Demo gericht enkele beleidsrelevante stoffen

Een database kan een rol vervullen in het risico- en ziekteverzuimpreventiebeleid, het beleid rond arbomonitoring en het stoffenbeleid (SOMS en VAS). Zo is in diverse convenanten afgesproken blootstelling in de komende jaren te gaan beoordelen. Ook voor het haalbaarheidstraject van nieuwe grenswaarden zal het nodig zijn meetgegevens te verzamelen.

Een volgende stap kan daarom zijn om gericht voor enkele beleidsrelevante stoffen een demo database te maken, gebruik makend van:

- de blootstellinginformatie in de archieven van de stakeholders;
- de NVvA standaard voor het vastleggen van blootstellinggegevens;
- de ervaring met de decentrale database die IRAS ontwikkelt in opdracht van CEFIC voor MKB bedrijven in de chemieketen.

Overheid, werkgevers, werknemers en arbodiensten zouden betrokken moeten zijn bij het ontwikkelen van de randvoorwaarden en de benodigde subsidies daarvoor moeten verstrekken.

Bijlagen

A **Gesprekspartners**

Werkgevers	VNO-NCW	Dhr. B. Koning
	MKB-Nederland	Dhr. W. van Mierlo
	FME-CWM	Dhr. C. Halm
	KVGO	Dhr. A. Verbeek
	VNCI	Dhr. J. Verhoef
Arbodiensten	Arboned	Mevr. Y. Jansma
	Maetis	Dhr. M. Willemsen
	Dow Chemical	Dhr. J. Twisk
	BOA	Dhr Schoenmaker
(Semi)-Overheid	Min. Van SZW	Dhr. A. Besems
	Arbeidsinspectie	Mevr. S. Dröge
	Ministerie van VROM	Dhr. C. Spelt
	Gezondheidsraad	Mevr. C. Bouwman
	SER	Dhr. J.J.A.M. Brokamp
Kennisinstituten	UMC. St. Radboud	Dhr. P. Scheepers
	NCVB	Dhr. G. van der Laan
	IRAS	Dhr. H. Kromhout
	Arbouw	Dhr. T. Spee
	Brakel Atmos BV	Dhr. L. Cleef
	Tauw	Dhr. C. Boeckhout
Werknemers	FNV	Dhr. P. Ulenbelt
	CNV	Dhr. van der Land
Verzekeraars	Verbond van verzekeraars	S. Rijpma
	Interpolis	J.H.L.Fonk

B Rechte Tellingen enquête

Deel van het onderzoek was een enquête onder 600 leden van de NVvA om het draagvlak onder de arbeidshygiënist te onderzoeken. Respondenten hadden de mogelijkheid om via internet en via de post te antwoorden. In totaal hebben we 152 ingevulde enquêtes retour ontvangen. De respons van circa 25 procent is redelijk goed te noemen.

In onderstaande tabellen geven we de resultaten van deze enquête. We hebben de antwoorden in eerste instantie weergegeven door middel van rechte tellingen en percentages (tabellen B.1 tot en met B.12).

Tabel B.1. Hoe is het bedrijf waar u werkt te karakteriseren?

	Frequentie	%
Ik werk bij een interne arbodienst	25	16 %
Ik werk bij een externe arbodienst	81	53 %
Ik werk bij een bedrijf gespecialiseerd in metingen	3	2 %
Ik werk bij een (wetenschappelijk) instituut gericht op onderzoek (o.a.)	13	9 %
Anders namelijk:	25	16 %
Geen antwoord	5	3 %
Totaal	152	100 %

Bron: Enquête KPMG Bureau voor Economische Argumentatie

Uit bovenstaande tabel blijkt dat iets meer dan de helft van de respondenten bij een externe arbeidsdienst werkzaam zijn. De overige respondenten werken voornamelijk bij een interne arbodienst of wetenschappelijk instituut.

Tabel B.2. Ik ben deskundig op het gebied van (meerdere antwoorden mogelijk)?

Deskundigheid	Frequentie	Deskundigheid	Frequentie
Chemische factoren	103	Fysieke belasting	39
Toxische stoffen algemeen	97	Grenswaarden	38
Beoordelen van blootstelling	94	Biologische factoren	33
Stofblootstelling	91	Ergonomie	27
Geluid	84	Verlichting	25
Klimaat/klimaatbeheersing	70	Chemische analyse	24
Beheersmaatregelen	62	Biologische (effect)monitoring	24
Oplosmiddelen	56	Huidblootstelling	22
Ventilatie	51	Epidemiologie	19
Persoonlijke bescherming	49	Trillingen	18
Wet- en regelgeving	49	Niet ioniserende straling	16
Fysische factoren	45	Bestrijdingsmiddelen/biociden	12
Asbest	40	Ioniserende straling	11
Arbeidshygiëne in de ontwerpfase	40	Geneesmiddelen	8
		Biologische gemodificeerde organismen	4

Bron: Enquête KPMG Bureau voor Economische Argumentatie

De meest aangegeven deskundigheden van respondenten zijn chemische factoren, toxische stoffen algemeen, beoordelen van blootstelling en stofblootstelling.

Tabel B.3. Ik ben werkzaam in de volgende bedrijfstakken (meerdere antwoorden mogelijk)?

Bedrijfstak	Frequentie	Bedrijfstak	Frequentie
Industrie	69	Horeca	16
Metaalindustrie	65	Land- tuin- en bosbouw	15
Chemische en petrochemische industrie	57	Groothandel	15
Gezondheids- en welzijnszorg	48	Financiële instellingen	12
Bouwnijverheid	46	Textielindustrie	11
Zakelijke instellingen	45	Productie van elektriciteit en gas	10
Openbaar bestuur en overheidsdiensten	42	Detailhandel	10
Hout- en meubelindustrie	40	Milieudienstverlening	9
Voedings- en genotsmiddelen	39	Recreatie en sport	9
Onderwijs	36	Handel	8
Papier- en grafische industrie	33	Cultuur	6
Rubber- en kunststofindustrie	26	Winning van delfstoffen	4
Handel en reparatie van auto's	18	Leer- en lederwarenindustrie	2
Vervoer en communicatie	18	Visserij	0

Bron: Enquête KPMG Bureau voor Economische Argumentatie

De meest aangegeven sectoren zijn: industrie algemeen, metaalindustrie, chemische en petrochemische industrie en gezondheids- en welzijnszorg.

Tabel B.4. Hoeveel metingen voert u uit per jaar?

Bij hoeveel bedrijven		Totaal aantal metingen naar gevaarlijke stoffen	
Niet ingevuld of 0	23	Niet ingevuld of 0	27
1 tot 5	73	1 tot 10	56
6 tot 10	19	10 tot 50	41
meer dan 10	32	meer dan 50	28
Totaal	152	Totaal	152

Bron: Enquête KPMG Bureau voor Economische Argumentatie

De meeste respondenten in de steekproef geven aan dat zij tussen de 1 en de 5 bedrijven controleren (de interne arbodiensten vallen in de eerste categorie). Het totaal aantal metingen dat door bedrijven wordt uitgevoerd varieert sterk.

Tabel B.5. Hoe worden de metingen binnen uw organisatie op dit moment uitgevoerd?

	Frequentie	%
Volgens de richtlijnen van de NVvA	41	27%
Volgens door “mijn” organisatie standaard opgelegde werkwijze	63	41%
We hanteren geen standaard meetprocedures of verslaglegging	37	24%
Geen antwoord	11	7%
Totaal	152	100 %

Bron: Enquête KPMG Bureau voor Economische Argumentatie

Metingen worden door 41% van de bedrijven uitgevoerd volgens door de eigen organisatie standaard opgelegde werkwijze. Iets meer dan een kwart hanteert richtlijnen van de NVvA en iets minder dan een kwart hanteert geen standaard meetprocedure of verslaglegging.

Tabel B.6. Zou een centrale database meetgegevens en beheersmaatregelen bijdragen aan de kwaliteit van uw werk?

	Frequentie	%
Ja in belangrijke mate	84	55%
Een beetje	46	30%
Nee, in z'n geheel niet (ga verder met sheet D)	6	4%
Nog geen mening, maar ik wil graag op de hoogte gehouden worden	13	9%
Geen antwoord	3	2%
Totaal	152	100 %

Bron: Enquête KPMG Bureau voor Economische Argumentatie

Totaal is 55% van mening dat een centrale database meetgegevens en beheersmaatregelen in belangrijke mate een bijdragen levert aan de kwaliteit van het werk. 30% vindt dat de database een beetje bijdraagt. Totaal is 15% dus niet eenduidig positief (negatief, nog geen mening of niet ingevuld.)

Tabel B.7.. Welke functies zou de database voor u moeten hebben (meerdere antwoorden mogelijk)?

	Frequentie	%
Voor berekende schatting van blootstelling voor risico-inventarisatie klant	117	77%
Om klant te kunnen adviseren over mogelijk beheersmaatregelen	109	72%
Als professional op de hoogte blijven van meetresultaten in de sectoren	104	68%
Om klant te adviseren over kosteneffectiviteit van beheersmaatregelen	80	53%
Standaard digitale tool om gegevens op te slaan	71	47%
Mogelijkheid om statistische toetsen uit te voeren met eigen data	68	45%
Vernieuwende inzichten die betrekking hebben op nog relatief onbekende stoffen	60	39%
Anders	13	9%

Bron: Enquête KPMG Bureau voor Economische Argumentatie

De meest genoemde functies die de database moet hebben zijn: een berekende schatting van blootstelling voor risico-inventarisatie klant, om de klant te kunnen adviseren over mogelijk beheersmaatregelen en als professional op de hoogte blijven van meetresultaten in de sectoren. Slechts 39% van de respondenten denkt de database te kunnen gebruiken voor vernieuwende inzichten over nog relatief onbekende stoffen.

Tabel B.8. Welke soort gegevens zouden in de database opgenomen moeten worden?

	Noodzakelijk	%	Geen antwoord	Totaal
Standaard digitale tool om gegevens op te slaan	99	65,1%	26	152
Op dit moment beschikbaar materiaal over meetgegevens en beheersmaatregelen	131	86,2%	14	152
Meetgegevens op basis van gestandaardiseerde meetprocedures	131	86,2%	14	152
Effecten van beheersmaatregelen	121	79,6%	16	152
Kosten van beheersmaatregelen	67	44,1%	29	152

Bron: Enquête KPMG Bureau voor Economische Argumentatie

De respondenten geven aan dat in de database met name: a) het nu beschikbaar materiaal over meetgegevens en b) meetgegevens op basis van gestandaardiseerde meetprocedures opgenomen zouden moeten worden. Kosten van beheersmaatregelen vinden de respondenten minder belangrijk.

Tabel B.9.. Zou u een actieve rol willen spelen bij het vormgeven van de database?

	Frequentie	%
Ja	34	22%
Nee	52	34%
Weet niet	58	38%
Geen antwoord	8	5%
Totaal	152	100 %

Bron: Enquête KPMG Bureau voor Economische Argumentatie

Slechts 22 % van de respondenten is bereid een actieve rol te spelen bij de vormgeving van de database. 34% geeft aan hiertoe niet bereid te zijn (en 38% weet dat nog niet).

Tabel B.10. Wilt u of uw organisatie de volgende bijdrage leveren aan deze database?

	Noodzakelijk	Niet nodig	Geen antwoord	Totaal
Leveren van eigen data volgens NVvA-richtlijn	102	27	23	152
Bijdragen aan standaardisering van de meetprocedures	89	38	25	152
Overtuigen van uw management tot medewerking aan database	91	28	33	152
Overtuigen van uw klanten om data in database te plaatsen	84	35	33	152
Financiële bijdrage voor gebruik van database	34	67	51	152
Financiële bijdrage voor ontwikkeling van database	13	85	54	152

Bron: Enquête KPMG Bureau voor Economische Argumentatie

Tweederde van de respondenten is bereid om eigen data te leveren volgens NVvA-richtlijn. Ook is een meerderheid van de respondenten bereid om een bijdragen te leveren aan standaardisering van de meetprocedures, het overtuigen van het management tot medewerking aan database en/of het overtuigen van klanten om data in de database te plaatsen. Een meerderheid van de respondenten geeft aan dat men niet geneigd is tot een financiële bijdrage voor gebruik en ontwikkeling van de database.

Tabel B.11 Naast dataleveranciers mogen de volgende partijen de database gebruiken (meerdere antwoorden mogelijk)

	Frequentie	%
Andere arbodiensten	117	77%
Onderzoekinstituten	127	84%
Arbeidsinspectie	102	67%
SER-subcommissie MAC-waarden	124	82%
Beleidsmakers	107	70%
Werkgevers-(organisaties)	85	56%
Werknemers-(organisaties)	90	59%
Anders	24	16%

Bron: Enquête KPMG Bureau voor Economische Argumentatie

Over het algemeen is men niet zo terughoudend in beschikbaarstelling van gegevens aan derden. Gematigd over gebruik van gegevens is men vooral door werknemers- en werkgevers-(organisaties).

Tabel B.12. Denkt u dat u de gegevens uit een dergelijke database regelmatig gaat gebruiken?:

	Frequentie	%
Zeer regelmatig	10	7%
Regelmatig	68	45%
Soms	60	39%
Waarschijnlijk niet	4	3%
Geen antwoord	10	7%
Totaal	152	100 %

Bron: Enquête KPMG Bureau voor Economische Argumentatie

Iets meer dan de helft geeft aan de gegevens regelmatig te gaan gebruiken. Slechts 3% geeft aan de gegevens helemaal niet te zullen gebruiken.

C Kruistabellen enquête

In onderstaande tabellen hebben we de vraag: “Welke soort gegevens zouden in de database opgenomen moeten worden?” afgezet tegen de verschillende soorten bedrijven waar respondenten werkzaam zijn.

We hebben het soort bedrijven terug gebracht tot externe arbodienst, interne arbodienst, (wetenschappelijk) instituut gericht op onderzoek (o.a.) en anders.

Tabel C.1. Standaard digitale tool om gegevens op te slaan

	Noodzakelijk	%	Niet nodig	Geen antwoord	Totaal
Ik werk bij een externe arbodienst	55	68%	13	13	81
Ik werk bij een interne arbodienst	14	56%	5	6	25
Ik werk bij een (wetenschappelijk) instituut	10	77%	3	0	13
Anders	20	61%	6	7	33
Totaal	99	65%	27	26	152

Bron: Enquête KPMG Bureau voor Economische Argumentatie

Met name wetenschappelijke instituten willen een standaard digitale tool gebruiken om gegevens op te slaan. Het beeld bij met name de interne arbodiensten is op dit vlak iets terughoudender.

Tabel C.2. Op dit moment beschikbaar materiaal over meetgegevens en beheersmaatregelen

	Noodzakelijk	%	Niet nodig	Geen antwoord	Totaal
Ik werk bij een externe arbodienst	74	91%	2	5	81
Ik werk bij een interne arbodienst	18	72%	3	4	25
Ik werk bij een (wetenschappelijk) instituut	11	85%	2	0	13
Anders	28	85%	0	5	33
Totaal	131	86%	7	14	152

Bron: Enquête KPMG Bureau voor Economische Argumentatie

Over de gehele linie vindt men het belangrijk om op dit moment beschikbaar materiaal over meetgegevens en beheersmaatregelen in de database op te nemen. Meer dan 90 % van de externe arbodiensten is hier voorstander van. Alleen de interne arbodiensten blijven hierbij met 72% iets achter.

Tabel C.3. Meetgegevens op basis van gestandaardiseerde meetprocedures

	Noodzakelijk	%	Niet nodig	Geen antwoord	Totaal
Ik werk bij een externe arbodienst	75	93%	3	3	81
Ik werk bij een interne arbodienst	15	60%	2	8	25
Ik werk bij een (wetenschappelijk) instituut	13	100%	0	0	13
Anders	28	85%	2	3	33
Totaal	131	86%	7	14	152

Bron: Enquête KPMG Bureau voor Economische Argumentatie

Opvallend zijn de verschillen over al dan niet standaardiseren van meetgegevens in meetprocedures. Alle respondenten van de wetenschappelijke instituten en een grote meerderheid van de externe arbodiensten zijn hiervan voorstander. Bij de interne arbodiensten is slechts 60% van de noodzaak overtuigd.

Tabel C.4. Effecten van beheersmaatregelen

	Noodzakelijk	%	Niet nodig	Geen antwoord	Totaal
Ik werk bij een externe arbodienst	72	89%	4	5	81
Ik werk bij een interne arbodienst	17	68%	1	7	25
Ik werk bij een (wetenschappelijk) instituut	7	54%	5	1	13
Anders	25	76%	5	3	33
Totaal	121	80%	15	16	152

Bron: Enquête KPMG Bureau voor Economische Argumentatie

Opnemen van de effecten van beheersmaatregelen worden met name van belang gevonden door de externe arbodiensten. De wetenschappelijke instituten zijn (met 54% voorstanders) verdeeld.

Tabel C.5. Kosten van beheersmaatregelen

	Noodzakelijk	%	Niet nodig	Geen antwoord	Totaal
Ik werk bij een externe arbodienst	37	46%	31	13	81
Ik werk bij een interne arbodienst	11	44%	5	9	25
Ik werk bij een (wetenschappelijk) instituut	3	23%	9	1	13
Anders	16	48%	11	6	33
Totaal	67	44%	56	29	152

Bron: Enquête KPMG Bureau voor Economische Argumentatie

De kosten van beheersmaatregelen wordt door een meerderheid bij alle vakdisciplines als minder belangrijke informatie gezien. Met name de wetenschappelijke instituten vinden dergelijke informatie minder belangrijk.

Actieve bijdrage

Tot slot hebben we de 34 respondenten die ja hebben geantwoord op de vraag: “Zou u een actieve rol willen spelen bij het vormgeven van de database?” afgezet tegen de vraag “Wilt u of uw organisatie de volgende bijdrage leveren aan deze database?”.

Tabel C.6. Wilt u of uw organisatie de volgende bijdrage leveren aan deze database?

	Ja	%
Leveren van eigen data volgens NVvA-richtlijn	30	88%
Bijdragen aan standaardisering van de meetprocedures	28	82%
Overtuigen van uw management tot medewerking aan database	30	88%
Overtuigen van uw klanten om data in database te plaatsen	26	76%
Financiële bijdrage voor gebruik van database	11	32%
Financiële bijdrage voor ontwikkeling van database	8	24%

Bron: Enquête KPMG Bureau voor Economische Argumentatie

Van de 34 respondenten die bereid is een bijdrage te leveren wil het merendeel slechts een “fysieke” bijdrage leveren. Slechts 8 respondenten (nog geen kwart) is bereid om ook de ontwikkeling van de database te financieren.